

Jesper Tornbjerg

Den Lille Havfrue Vender Tilbage

Victoria & Verdensmålene nr. 14:

Den Lille Havfrue Vender Tilbage

Første oplag, marts 2021. Trykt i 9.500 eksemplarer.

ISBN: 978-87-94136-00-6

Udgivet i samme serie:

Victoria & Verdensmålene nr. 1: Den Magiske Kjole

Victoria & Verdensmålene nr. 2: Geden med Fipskægget

Victoria & Verdensmålene nr. 3: Kong Gulerod

Victoria & Verdensmålene nr. 4: Uglens Univers

Victoria & Verdensmålene nr. 5: Farvel til Absurdistan

Victoria & Verdensmålene nr. 6: Vandspejlet

Victoria & Verdensmålene nr. 8: Jorden Rundt på Otte Timer

Victoria & Verdensmålene nr. 13: Isbjørnen

Lixtal: Ca. 30

© Forlaget Tornmountain, Copenhagen, Denmark

Denne bog er beskyttet i medfør af gældende dansk lov om ophavsret. Kopiering må kun ske i overensstemmelse med loven. Det betyder f.eks., at kopiering til undervisningsbrug kun må ske efter aftale med Copydan Tekst og Node.

www.victoriaogverdensmaalene.dk

jesper@victoriaogverdensmaalene.dk

Forfatter: Jesper Tornbjerg

Illustrationer: Knud Andersen

Undervisningsmaterialer: Rikke Falkenberg Kofoed, Leg med IT

Indtaling af lydbog: Palle Skov

Design & produktion: KLS PurePrint

Trykt på PurePrint Uncoated

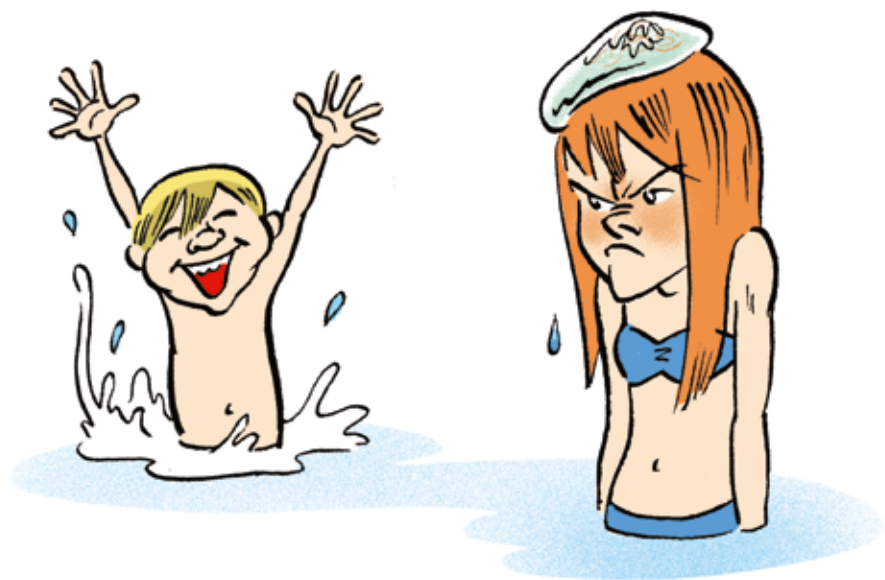

Victoria & Verdensmålene

Jesper Tornbjerg

Den Lille Havfrue Vender Tilbage

Sensommer på stranden

Bladene på træerne begynder så småt at tage efterårets farver. Victoria sveder hjemme i familiens hus, der ligger tæt på havet. Sommeren er slut, men temperaturen minder om en lummer sommerdag.

Victoria har lige badet sammen med sin familie: Mor, far og lillebror Malte på otte år. Det blev til en hurtig dukkert, for selv om havvandet er varmt for årstiden, er det ved at være for koldt til længere bade.

Da Malte kastede vandmænd efter hende, gik hun op. Vandmænd er spændende skabninger, synes Victoria, men gopler skal ikke flyve gennem luften efter hende. De skal blive i vandet, hvor de hører hjemme.

Victoria tager et glas iskoldt vand fra vandhanen og tænker på de oplevelser, hun havde med Verdensmål nr. 6. Hun mødte Nixon i Tanzania, og sammen forsøgte de at skaffe rent drikkevand til hans nabolag.

- Skål, Nixon!
siger Victoria
og løfter sit
vandglas op i
luften.

Victoria tømmer
glasset i ét drag. Hun
mærker en friskhed glide ned
gennem halsen og ud i kroppen.
Vand giver energi. Vand er liv. Vand
er overalt – også i Victoria, der vejer
40 kg, hvoraf 24 kg er rent vand.

Resten er knogler, muskler, fedt,
hjernemasse og hår.

Når vandhanen løber, cirkler vandet ned i afløbet.
Vandet forsvinder i et net af rør, hvor det flyder
sammen med tis, afføring og wc-papir fra toilettet.
På et renseanlæg bliver spildevandet behandlet, så
det er rent, inden det når ud i bugten, hvor Victoria
lige har badet.

- Mon jeg kan se, hvor spildevandsrøret ender?
tænker Victoria og tager sandaler på. Hun vil
undersøge sagen, for hun brænder stadig for
Verdensmål nr. 6, der både handler om drikkevand
og håndtering af beskidt spildevand.

'Rent vand og sanitet', smiler Victoria for sig selv. Mon der også findes et verdensmål om havet? grubler hun og søger på sin mobiltelefon:

- Aha! Verdensmål nr. 14 handler om livet i havet. De to mål hører tæt sammen, tænker Victoria.

På stranden tager Victoria sandalerne af. Hun elsker at have sand mellem tæerne – og mærke friheden og roen på stranden. Havet, der er blåt som kornblomster, sender forsigtigt og i en rytmisk bevægelse bølger op på stranden.

Victoria spejder ud over havet. Hun ved, at røret fra renseanlægget ender i bugten. Måske dér, hvor to joller med hvide sejl driver dovent afsted?

I mange år har spildevand fra bygninger og regnvand fra himlen løbet i ét rør frem til kommunens renseanlæg. Det er fjollet at rense rent regnvand, så derfor skal spildevand og regnvand nu skilles ad.

Victorias familie og deres naboer har fået lov til at håndtere regnvandet fra deres tagrender selv. Derfor har de gravet et særligt hul – en faskine – på deres grund.

Victorias far var flittig med en skovl, og han var meget træt bagefter.

Fra faskinen siver regnvandet langsomt ned i undergrunden og blander sig med det grundvand, der er dernede i forvejen.

Adskillelsen af regnvand og spildevand betyder, at spildevandet bliver bedre rensset på renseanlægget. Samtidig mindskes risikoen for, at der løber opspædet spildevand med store mængder næringsstoffer ud til åer, søer og hav, når det regner kraftigt.

- Det er heldigvis slut nu. Regnvand bliver til grundvand, og spildevand bliver rensset, tænker Victoria og går videre.

En lille å med vand fra et kildevæld krydser strandbredden. Victoria lægger en håndfuld sten i åen. Stenene fra hendes dæmning får vandet til at skifte kurs. Men kun lidt. Om få sekunder vil åens ferskvand flyde sammen med havets saltvand.

Sådan har det været hver dag siden istiden for 10.000 år siden. Samme istid har bragt sten frem fra fjerne fjelde til Victorias strand.

Hun er nu nået til det sted, hvor der ikke er flere huse, og naturen tager over. Ingen bader her, for der ligger sten overalt. Nogle er så store, at Victoria kan stå på dem og kigge ud over havet som kaptajn

på et skib. Hun samler et stykke plastic op og putter det i lommen.

- Sikke noget griseri, siger hun højt.

Liv på Den Store Sten

På pynten troner Den Store Sten. Den vejer mange tons og er et yndet mål for familiens gåture. Her kan man tænke over, hvordan isen har løftet stenen frem til lige præcis dette sted.

I sin øjenkrog ser Victoria noget sort bryde havets ro. Hundrede meter ude bevæger et par kroppe sig op og ned over vandoverfladen med, hvad der ligner hajfinner.

Victoria ved, at det er små hvaler. Marsvin. Hun bliver altid i godt humør, når hun ser de kække dyr. Marsvinene svømmer bort fra kysten. En lille flok måger kredser over dem i håb om at nappe lidt fiskerester fra marsvinenes måltid.

På stranden letter en godt kamufleret fugl for næsen af Victoria. En præstekrave!

Solens stråler farver skyerne på himlen lyserøde. Victoria mærker havets og strandens dufte – saltvand og rådnet tang – i sine næsebor.

Den Store Sten ligger badet i et usædvanligt, hvidligt skum. Og hvad er det? Sidder der en person på stenen? Victoria prøver at fokusere, men hun tror næppe sine egne øjne:

En yndefuld kvinde bevæger sig dovent i solen, som om hun lige er vågnet fra en lang nats søvn.

Kvinden på stenen kæmmer sit blågrønne hår med et søpindsvin. Håret er filtret, og tjavserne dækker det meste af kroppen, men søpindsvinets pigge får bragt orden i frisuren. Tilfreds med sit udseende sætter havkvinden et par søstjerner bag ørerne. Hun sukker af glæde og strækker sine arme op mod himlen. Helt op!

Victoria er hyldet ind i en drømmende dis af rosenrøde skyer, havskum og mild forundring. Hun føler sig beruset, men hvad er det? Kvindens mørkegrønne hale er beklædt med smilende østers, gispende muslinger og farvestrålende søanemoner.

- En hale! udbryder Victoria.

Hun kigger vantro på kvindens ben, der – hvis de eksisterer – er pakket ind i en glinsende, slimet fiskehale.

- Hej, Victoria. Jeg har ventet på dig – dejligt at se dig, smiler havfruen.

Victoria får gåsehud – eller er det fiskeskæl? – over hele kroppen. Hun kender det berømte eventyr om Den Lille Havfrue, men hun har ikke i sin vildeste fantasi forestillet sig, at den slags væsener findes i virkeligheden.

Havgudernes opgave

- Du minder om Den Lille Havfrue i København, men du ser ældre ud, siger Victoria.

- Ja, jeg er ikke så lille længere. Og du har ret: Jeg er lidt oppe i årene, medgiver havfruen.

Hun fortæller, at hun blev født i en forfatters hjerne i 1837. Forfatteren led af ulykkelig kærlighed, og det skrev han et eventyr om. I historien bliver Den Lille Havfrue forelsket i en prins, men han vælger – og her kniber hun tre salte tårer – en jordisk prinsesse.

- Dryp, dryp, dryp, lyder det sagte i havvandet.

Eventyret ender med, at havfruen bliver tryllet om til en af luftens døtre. Siden har hun levet mellem himmel og hav som skyer, dis og tåge. Yndefuldt og med stil!

Aftalen med forfatteren var, at havfruen skulle være søster til luftens døtre i 300 år. Altså til år 2137. Dog ville hun, hver gang hun omvendte ét barn til at gøre en god gerning for havet, få kappet ét år af sine prøvelser.

- Heldigvis findes der mange søde, kloge børn, og nu er jeg her. Jeg blev genfødt i et skumbad for få minutter siden, oplyser havfruen og præsenterer sig:

- Jeg hedder Afrodite, men mine venner kalder mig Ditte.

Victoria prøver at regne ud, hvor mange år Ditte har levet som et luftigt væsen. Det må være over 175 år.

- Havets guder er meget vrede. Derfor har vi to fået en opgave af Varuna, Poseidon, Neptun og Ægir. I gamle dage var de havguder i Indien, Grækenland, Romerriget og blandt vikinger i Norden.

Få mennesker tror på dem i dag, men de findes stadig i vores fantasi. Victoria: Du er nødt til at hjælpe, trygler Ditte.

- Mig? spørger Victoria forundret. Hun synes, at hendes dag er ved at udvikle sig i en dybt besynderlig retning.

- Ja dig, Victoria, for du kender Verdensmålene. Livet i havet er en død sild, og det går ikke. De fire konger kræver, at vi klarer skærene inden 2030, siger Ditte.

- Hei-hei, stop lige. Jeg forstår ingenting. Jeg går stille og roligt på stranden. Jeg møder en havfrue, der ikke findes, men er født på ny. Havfruen siger, at de fire guder, der måske heller ikke eksisterer, kræver, at jeg ordner det hele, opsummerer Victoria.

- Præcis! Du og jeg skal sørge for, at skuden bliver vendt, så Verdensmål nr. 14 bliver nået inden 2030, siger Ditte.

- Jeg ved ikke noget om nogen skude, og jeg har først lige hørt om Verdensmål nr. 14, sukker Victoria.

- Varuna, Poseidon, Neptun og Ægir er syge og udmagrede, fordi mennesket varmer verdenshavene op og fylder dem med plastic og andet skidt. Ind imellem raser de fire guder ved at piske bølger op mod kysterne, men det er vand ved siden af, hvad det næste bliver. De fire havkonger har besluttet at forene deres kræfter. Vi risikerer et rent ragnarok, siger Ditte.

- Ragnarok? spørger Victoria stille.

- Ja, sådan noget med vilde tornadoer og kolossale oversvømmelser. Vores indsats, Victoria, er et spørgsmål om liv og død for alle, der lever af

havet. Børn og voksne, fisk og hvaler, havfruer og havkonger... vi er alle dybt afhængige af, at oceanerne har det godt, understreger havfruen.

Victoria kigger ud over det blå hav, der ligger næsten spejlblankt foran hende. Mange tanker flyver gennem hendes hoved. Hun nyder at gå ture på stranden og svømme i vandet. Hun elsker at spise fisk og rejer. Hun glæder sig til at lære dykke, sejle og fiske. Men hun ved ikke noget om forurening af havet...

Ditte afbryder hendes tankerække:

- Du skal hjælpe, Victoria, så jeg kan leve som havfrue og plaske fornøjet rundt mellem bølgerne. Poseidon truer mig med sin trefork og siger, at jeg bliver til dis og tåge igen, hvis vi svigter livet i havet, snøfter Ditte.

Tre dråber triller ned ad hendes kinder:

- Dryp, dryp, dryp.

- Okay så, men hvad skal vi gøre? spørger Victoria.

- Det troede jeg, du vidste, siger Ditte og klør sig i sit blågrønne hår.

Syre gør havet surt

- Jeg er bare en pige på 12 år. Jeg ved ikke noget om havet, sukker Victoria.

- Ok. Så må du hellere til at begynde med høre, se, lugte, føle og smage, hvordan det står til. Derefter skal vi forsøge at få gode ideer til, hvordan vi redder naturen og gør guderne glade, foreslår Ditte.

- Jeg kan ikke dykke, og vandet er koldt, siger Victoria.

- Koldt? Tværtimod, det er alt for varmt. Du har hørt om klimaforandringer, ikke sandt? spørger Ditte.

Jo, Victoria har haft om Verdensmål nr. 13 i skolen. Victoria ved, at mennesket brænder olie og kul af for at få energi, og at afbrændingen efterlader CO₂ i atmosfæren. Solens stråler kan sagtens slippe ind mod Jorden, men varmen fra solen bliver fanget i atmosfæren af den ekstra CO₂. Luften bliver varmere.

- Vandet bliver også varmere. Vi koger verdenshavene op til en gigantisk bouillabaisse, stønner Ditte.

- Bullabæse? Hvad er det? spørger Victoria.

- Undskyld mit franske! Det er fiskesuppe. Meget lækker fiskesuppe i øvrigt, tilføjer Ditte og slikker sig om munden.

Hun forklarer, at dyr og planter i havet har svært ved at tilpasse sig det varmere vand, fordi opvarmningen sker meget hurtigt.

- For at gøre ondt værre optager havet også meget af al den CO₂, mennesker sender ud fra skorstene og udstødningsrør. På den måde bliver fiskesuppen – øh havet, mener jeg – også mere sur, siger Ditte.

- Sur? spørger Victoria. Hun troede kun, at det var hendes lærere, der blev sure, hvis hun og hendes kammerater ikke lavede deres lektier.

- CO₂ virker som en syre. Forestil dig, at du hælder citronsaft i din fiskesuppe. Lidt citron er bare lækkert, men rigtig meget citron... så ødelægger du suppen og skærer tænder! Sådan er det også med for meget CO₂ i havet, fortæller Ditte.

- Men havet er jo enormt. Lidt 'citronsaft' fra eller til gør vel ikke skade? spørger Victoria undrende.

- Jo desværre. Allerede nu gør den ekstra syre livet surt blandt andet for små svømmende havsnegle, der hedder 'sea butterflies' på engelsk. Deres huse er lavet af kalk, der ikke tåler syre. Havsneglene er

vigtig føde for små
fisk, der er vigtig
næring for større
fisk, der er vigtig
mad for store
fisk. Hvis disse
'havsommerfugle'
forsvinder, skader
det hele fødekæden,
forklarer Ditte og tilføjer:

- Ja, og så gør al den syre havkongerne til eddikesure,
mavesure og citrønsure gamle mænd!

- Forståeligt nok, mener Victoria.

- Luftens døtre er også mellemfornøjede, men det er
mere, fordi vi lider under luftforurening med svovl,
kvælstof og tungmetaller fra kraftværker, køretøjer
og skibe. Den sorte røg blander sig med vores kroppe,
forklarer Ditte, der et øjeblik har glemt, at hun er en
havfrue.

I gamle dage var søstrene i luften smukke som
morgenrøden og mystiske som aftenskumringen.

- Nu glider vi i ét med alle de ækle stoffer. Vi bliver
grimme og grå. Luftens døtre har snart ingen steder at
tage hen, snøfter Ditte og kniber igen tre salte tårer.

- Dryp, dryp, dryp.

- Undskyld, men jeg er altså lidt grådlabil, indrømmer hun.

- Grådlabil! Det er sådan et ord, min far bruger – ligesom tudevorn, smiler Victoria til havfruen på Den Store Sten.

Mere alvorligt tænker Victoria på sine oplevelser med Verdensmål nr. 13, hvor det varmere vand gør, at isbjørne i Arktis har svært ved at overleve. Når isflagerne skrumper, er det svært at fange sæler.

- Nemlig! I mennesker bliver nødt til at bremse den globale opvarmning. Udover at havvandet bliver varmere og mere surt, så smelter Indlandsisen i Grønland og vores mange gletsjere. Vandstanden i verdenshavene stiger med tre millimeter hvert år, fortæller Ditte.

- Det lyder da ikke af ret meget, siger Victoria.

- Tre millimeter svarer til tre centimeter på ti år og 30 centimeter på 100 år. Det bliver sikkert endnu værre, for den globale opvarmning tager til i styrke. Kongerne af havet er rasende. For at vise menneskene, hvor galt det kan gå, overvejer de at oversvømme byer, kyster og øer. Mange risikerer at dø en langsom og pinefuld druknedød, advarer Ditte.

- Stop-stop! Jeg ved det godt. Vi børn siger hele tiden til de voksne, at de skal gøre mere, men det er desværre ikke alle, der lytter, sukker Victoria.

- Du har ret... nå, men planen er, at du skal se, hvad der gemmer sig under overfladen. Kan du dykke? spørger Ditte og kigger på Victorias ben, der – skuffende nok – intet har med en slimet fiskehale at gøre.

Victoria tænker, så det knager. Pludselig får hun en idé:

- Jeg ringer til onkel Anders. Han har en lille ubåd, fortæller Victoria.

- Fantastisk! Hvad med, at vi mødes udenfor Akvariet i morgen? spørger havfruen.

- Ok. Jeg ringer til Anders med det samme, siger Victoria.

Plask! Afrodite glider ned i vandet, slår et slag med halen og er væk.

Alt godt fra Havet

Hjemme dufter der af fisk og krydderier. Mor og far laver aftensmad.

- Hvad skal vi have? spørger Malte, der har leget på stranden næsten hele dagen.

Håret er vådt, og han slæber sand ind på gulvet.

- Vi skal have 'Alt godt fra Havet', fortæller mor, mens far bakser med en kniv. Han forsøger at åbne nogle grå skaller, der kun er lidt mindre end Maltes hænder.

Malte kigger nysgerrigt på den øvelse, der tydeligvis volder visse vanskeligheder.

- Østers fra Vadehavet! De er godt nok besværlige at få op, stønner far.

- Jeg har fanget krabber. Skal vi også spise dem? Nå, det er for sent. Vi har sluppet dem fri igen. Til gengæld kan Victoria få... tadah: En vandmand til kæreste, griner Malte og styrter ud på badeværelset for at tage tørt tøj på.

Victoria ryster på hovedet af Maltes drilleri. Hun har travlt med at læse om Verdensmål nr. 14 på familiens tablet. Hvis Victoria skal hjælpe Ditte, må hun hellere forberede sig.

Vi skal 'bevare og sikre bæredygtig brug af verdens have og deres ressourcer', læser Victoria.

- Hvad er 'havets ressourcer'? spørger hun ud i rummet.

- Østers! siger far og bander lidt over den opgave, han har givet sig selv.

- Fisk, skaldyr og tang! siger mor og kigger ned i en gryde med dampende varm suppe.

- Sten, olie og blæsevejr til havmøller, tilføjer far.

Verdensmål nr. 14 har nogle delmål, men de er skrevet meget kompliceret, synes Victoria. Et af delmålene forstår hun lidt af: 'Minimering og håndtering af indvirkningen af forureningen af havene'.

- Voksensprog! Forsuring må være de der citroner, der gør havkongerne sure, siger Victoria højt for sig selv.

Mor og far, der ellers er koncentrerede om madlavningen, kigger undrende på Victoria, på hinanden... og på Victoria igen.

- Hvad? Nå, det forstår I alligevel ikke noget af!
Victoria ryster på hovedet og læser videre.

- Én! jubler far, der endelig har fået åbnet den første af sine otte østers.

- Flot, smiler mor. Hendes suppe er ved at være klar. Nu får den lov til at trække smag ved lavt blus. Muslinger og sarte fisk skal kun have kort tid i gryden, så de ligger fint arrangeret i venteposition ved siden af.

Imens kæmper far med at få åbnet de næste østers:
To! konstaterer han med sved på panden.

Mor lægger de to åbne østers til rette på et fad på is
- og giver far et kram.

- Adr! Skal I også kysse, lyder det fra Malte, der har taget varmere tøj på.

- Nej, det er vist for farligt, mens far kæmper med en skarp kniv, griner mor.

Malte stikker næsen ned i fadet med østers.

- De ligner snotklatter, meddeler han.

- Ja, men de smager himmelsk. Glæd dig! lover mor.

- Tre! Fire! Fem! Seks! lyder det lettet fra far, der har knækket koden og nu mestrer kunsten at åbne østers.

Mor sætter Malte til at dumpe fisk og muslinger ned i suppen, og så sætter familien sig til bords med to østers til hver. Far ser stolt ud.

- Hvad gør man? spørger Victoria, der aldrig har smagt østers før.

Far forklarer, at de først skal løsne kødet fra skallen med en gaffel. Derefter skal de sætte skallen til læberne, kigge op og lade kødet glide langsomt ned i munden.

- Østers er en delikatesse. De er sunde og livgivende, fastslår far.

- Uhm! siger Malte, der er så sulten, at han har glemt, hvad han kaldte de rå østers for få minutter siden.

- Østers smager frisk af saltvand, siger Victoria efter at have nydt sit første bløddyr.

- Dem har du åbnet perfekt, smiler mor til far.

Mor smager fiskesuppen til med citronsaft, fint-revet citronskal, salt, peber, dild, tørret tang og lidt ekstra fløde. Hun tager også boller ud af ovnen og sætter en knaldgrøn tangsalat med søl på bordet. Søl er tørret tang og havets svar på bacon.

- Victoria går op i Verdensmålene, så vi har udvalgt nogle af de skaldyr og fisk, der er mest klimavenlige, fortæller mor og øser op i de dybe tallerkener.

Muslinger har et klimaaftryk, der er mindre end for de fleste grøntsager, så dem er der naturligvis en del af i suppen. Frosne rejer er næsten lige så klimabelastende som oksekød, så de er valgt fra.

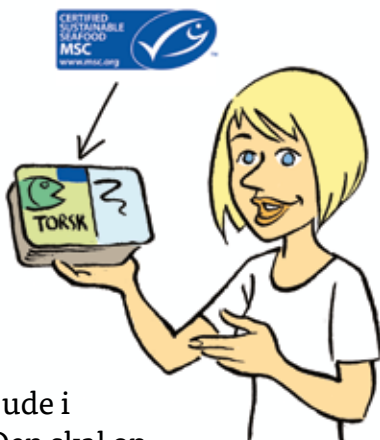
- Det er også vigtigt, at fisk bliver fanget med minimal påvirkning af havmiljøet og fra bestande, der er store nok, siger far.

- Ja, derfor har vi købt rødspætter, torsk og tunger med MSC-mærke. Det er et blåt miljømærke, som garanterer et nogenlunde bæredygtigt fiskeri, supplerer mor.

- Tunger! Er der tunger i min fiskesuppe, udbryder Malte og rækker tunge af sin familie.

- Ja, der er to slags tunger – søtunge og rødtunge. Det er fladfisk ligesom rødspætter, pighvar, hellefisk og flere andre, siger mor... og rækker tunge af Malte.

Far rejser sig pludselig og løber ud af huset. I løbet af nul komma fem er han tilbage med et billede af fisk.

- Jeg havde glemt plakaten ude i bilen. Se! Er den ikke fin? Den skal op at hænge, så vi kan følge med i, hvad vi spiser, fastslår far.

Malte finder en søtunge og en rødtunge, mens Victoria leder efter en havfrue... uden at sige det højt. Hun glæder sig til at se Ditte igen.

Havkongerne får tørt på

Victoria døser hen efter en lang dag. Hun ligger i sin seng og tænker på fisk, havfruer og guder. Sammen med Ditte dykker hun ned i dybet. Kroppen tynges af oceanernes vandmasser. Hjemmevant viser Ditte vej. Hun har besøgt havets konger i sin ungdom som lille havfrue.

Undervejs passerer de stimer af sild, torsk og hajer. Victoria møder også skabninger, som kun få mennesker har set. Sollys kan ikke trænge ned i dybet, så fiskene har udviklet snedige metoder, så de kan finde hinanden og deres byttedyr.

Ditte peger på et par numsefisk, der skyder lys ud af deres bagdele. Numsefiskene hjælper Ditte og Victoria med at finde vej, indtil en lygtefisk tager over. Den kaldes også for en sort hav-djævel og ser uhyggelig ud.

Endnu længere nede møder Ditte og Victoria en flok små dybhavs-tudsefisk med virkelig skarpe tænder. De ser underlige ud, synes Victoria og sender en venlig tak til de antenner, der lyser fra deres kroppe.

Endelig når Ditte og Victoria frem til havkongernes palads, hvor Poseidon hilser dem velkommen. Han er klædt i en blå, bølgende kappe, men han fylder den ikke ud. Poseidon er mager og bruger sin trefork som stok for ikke at falde.

- Afrodite – velkommen til Atlantis Palace! Dejligt at se dig. I disse tider har vi brug for en gudinde for kærlighed, skønhed og frugtbarhed, siger Poseidon og vinker til Victoria. Hun kigger på sin veninde:

- Gudinde? Virkelig? Afrodite rødmer som en reje, der bliver kogt i varmt vand.

- Ja, men vi har kun ganske lidt magt over menneskene. Fortællingerne om guderne er gået

i glemmebogen. I har fået nye historier, og vi sejler vores egen sø, lyder det trist fra Afrodite.

Poseidon inviterer Afrodite og Victoria ind på Atlantis Palace. Victoria kan se, at slottet engang var gude-smukt. Nu forfalder det.

- Vi følger ikke med tiden. De gamle mænd vil ikke lade gudinderne og de unge træde til, raser en sorthåret kvinde, der præsenterer sig som dronning Amfitrite.

- Jeg er gift med Poseidon, og sådan har det – gud bedre det – snart været i 3.000 år, tilføjer hun.

Amfitrite og Poseidon skændes, så småfisk, rejer og krabber kryber i ly i rædsel. Poseidon slynger sin trefork ned i jorden og får jorden til at skælve. Bølgerne går højt i paladset, men Afrodite får gydt olie på vandene.

- Jeg er jo trods alt stadig kærlighedens gudinde, siger hun og blinker med det ene øje.

- Skal vi ikke snart spise? tordner en stemme, der tilhører Ægir.

Den nordiske gud har langt hvidt hår, og hans særk er beskidt og hans fiskenet laset. Ægirs hænder ligner krabbekløer. I vikingetiden var Ægir og hans kone Ran frygtet af sømænd, men siden er det blevet mere sikkert at sejle på de syv verdenshave.

Ran var kendt som en barsk kvinde, der forårsagede storme og forlis. Når hun var i ondt lune, trak hun sømænd ned til en sikker druknedød.

- Jeg har drikkevarer med. Egen mjød, praler Ægir.

Han skænker op – naturligvis til damerne først. Ran og Ægir har ni døtre, der alle er bølger, så den nordiske havkonge er vant til at være galant.

Afrodite visker til Victoria, at mjøden stammer fra det livgivende hav, hvorfra alting stammer, så den er ganske sund. Victoria har hørt, at vikingerne drak sig fra sans og samling og gik bersærkerang, men beroliget nipper hun til Ægirs mjød.

- Hvor er Ran? hvisker Victoria tilbage til Afrodite.

- Ingen ved det. Bortset fra en optræden på et færøsk frimærke har ingen set hende i 1.000 år, fortæller Afrodite.

Til gengæld dukker gudeparret Salacia og Neptun op på søheste direkte fra Rom. Victoria bemærker, at de ligner de græske guder næsten på en prik.

Mere liv er der i den indiske Varuna, selv om han er den ældste af havets konger. Varuna rider ind i salen på en saltvandskrokodille på 1.000 kg.

- Her anduver vandets herre! proklamerer Varuna og klapper sit ridedyr.

Varuna er iklædt algegrønne, posede bukser og en halskæde med alt godt fra havet oven over en lidt slasket topmave.

Han hopper af
krokodillen og bukker
belevnt for Afrodite
og Victoria. Victoria
skeler nervøst til
krokodillens
skarpe tænder.

- På forhånd tusind tak for jeres
indsats. Med alle de skibe, I sætter i søen, kan
vi redde verdenshavene fra at dø, siger Varuna
optimistisk.

Afrodite og Victoria bliver inviteret til højboards,
hvor der bliver disket op med retter fra oceanerne.
Ægir bæller god mjød, men pludselig stopper han.

Ind i festlokalet på Atlantis Palace skrider en
viljestærk kvinde på højhælede sko. Håret er sat op
i en knold, og hun bærer jakkesæt og slips.

- God aften! Jeg hedder Mette Randrup og er
politiker i den virkelige verden. Jeg har lært af
Østens mystik og er genfødt 15 gange, siden jeg var
her sidst.

- Dengang kendte I mig som Ran, fortæller kvinden
og stiller sig bag Ægir. Hun klør ham kærligt i
hovedbunden.

- Har du savnet mig, skat? smiler hun.

Ægir ligner én, der ikke kan finde rundt i kabyssen. Han er glemt af mennesker og har levet på havbunden, siden vikingetiden sluttede i 1066... eller deromkring.

- I må følge med tiden, guder. I dag lytter mennesker til fakta. Mennesker kræver løsninger. Religion kan være ok, men videnskaben fastslår, at oceanerne lider. Fiskebestande svinder i størrelse. Koralrev dør. Arter uddør.

Mette Randrup holder en pause og kigger på guder, konger, søheste, krokodiller og hvem, der ellers er til stede. Alle kigger forlegne ned i gulvet.

- Vi skal bryde dødvandet. Politikerne og folket skal træde i karakter og redde havene. Vi skal oprette oceanparker, hvor mennesket lader naturen leve sit eget liv. Det er nu, vi skal gøre en fælles indsats for Verdensmålene, fastslår Mette Randrup.

- Vi får travlt de næste dage, konstaterer Afrodite.

- Sov godt, Victoria, bobler en kærlig stemme i hendes ene øre.

Den lille gule ubåd

Solen står op og kaster glans over havet. Morgenstund har guld i mund, tænker Victoria og misser med øjnene. Oven på nattens mærkelige drøm må hun hellere klare hjernen med en kølig dukkert. Victoria tager en dyb indånding og dykker.

På sandbunden ser hun en krabbe og nogle ringe efter sandorme, der har gravet sig ned. Victoria synes, at hun i tangskoven ser noget, der minder om Dittes blågrønne hår, men det kan også være mors badedragt.

Oppe i huset sluger Victoria sin morgenmad, inden familien når at sætte sig. Victoria giver skildpadden Mister Ocean vand og mad, inden hun haster afsted. Victoria har en aftale med onkel Anders, så hun hopper på bussen til Akvariet.

Anders, der er biolog og arbejder på Akvariet, bruger små ubåde til at undersøge havet og til at vise børn, hvad der foregår under overfladen.

Da Victoria når frem, er Anders ved at samle sin ubåd. Samlesættet består af ganske få dele: Krop, batterier og propel – alt sammen forsynet med kameraer og sensorer, så ubåden kan tage billeder af havbunden.

- Sådan! Nu er den klar til at dykke, siger Anders og giver Victoria et velkomstkram.

- Du skal styre, siger Anders og tænder en bærbar computer, mens han brummer et omkvæd fra en sang, som han åbenbart er mægtig glad for: 'We all live in a yellow submarine, yellow submarine, yellow submarine'.

Anders forklarer, hvordan ubåden dirigeres med et joystick, og sammen bærer de ubåden ned til vandkanten.

Ude i vandet tøffer ubåden stille afsted. På computeren kan Victoria se billeder af havbunden. Efter lidt øvelse kan hun styre ubåden derhen, hvor hun gerne vil.

- Her burde der være en undersøisk skov med fejende flot ålegræs. Desværre er der kun få planter tilbage. For hver ti planter, der voksede før i tiden, er der mange steder kun én tilbage, fortæller Anders.

- Forestil dig, at næsten alle vores træer bliver syge og fældet i løbet af få årtier. Folk ville blive rasende. På havbunden har katastrofen ramt ålegræsset, men det har kun få lagt mærke til, sukker han.

Ålegræs kan vende tilbage. Planterne kan brede sig 20-30 centimeter om året med deres rødder, ligesom de kan kaste frø og komme endnu længere væk. Hvis det skal lykkes, skal vandet være klart og havbunden ikke for mudret.

- Suk! siger Victoria, der kun ser sandbund og småsten. Hun havde forventet et mylder af fisk og planter, men havbunden er trist og øde.

- Det ligner en ørken, konstaterer Victoria.

- Ja, der slipper alt for mange næringsstoffer ud blandt andet fra vores landbrug. Landmændene spreder gylle fra grise ud på markerne for at få planter til at gro, men desværre driver noget af gødningen med regnvand og åer ud i havet. Det problem skal vi have løst, siger Anders.

Gødning er guf for bittesmå alger, der blomstrer op og gør havet brunt. Pludselig kan der være milliarder af alger, og de snupper ilten for næsen af fiskene. Uden ilt i vandet: Ingen ålegræs. Ingen fisk.

- I Danmark har vi millioner af grise, men en del af prisen for flæsketeg, koteletter og bacon er, at vi har få fisk, fortæller Anders, mens Victoria fortsat leder efter noget at kigge på.

- Et skibsvrag! jubler hun pludselig og lader ubåden sejle rundt om et havareret skib.

- Ja og se: Der er ålegræs, tang og fisk, konstaterer Anders.

Vraget er fyldt med småfisk, der gemmer sig i sprækker og hulrum. Mellem rådne planker og saftigt ålegræs har rovfisk og sultne sæler svært ved at fange de små fisk.

- Fisk kan også gemme sig i stenrev, men vi har trukket næsten alle vores kampesten op af havet for at bruge dem til møler, huse og andre formål på land. Stenrevene er desværre også pist væk, siger Anders.

- Vi skal have ålegræs og stenrev tilbage i havet. Det er vigtigt, at små fisk får steder at gemme sig, så de kan blive store fisk, konkluderer Victoria.

- For at øge bestanden af fisk er der faktisk gode folk, der dumper sten tilbage i havet. Det virker! Fiskene slår sig lynhurtigt ned og bor på de nye stenrev. Fundamenter til vindmøller på havet virker i øvrigt også som stenrev, smiler Anders.

- Hov, der er faktisk en stor fisk! råber Victoria med hovedet begravet i computeren.

På skærmen ser hun en fisk med tre finner på ryggen og to på bugen. En halefinne slår kækt fra side til side. Fisken har overbid og en skægtråd under hagen.

- Fiskefætteren har fipskæg, jubler Victoria.

- Torsk! konstaterer Anders.

- Hvem! Mig? spørger Victoria undrende.

- Nej, fisken er en torsk, griner Anders.

Victoria ånder lettet op. Når man skal lære havet at kende, har man brug for opmuntring.

- Torsk ser ikke for kvikke ud, når de ligger døde med åben mund hos en fiskehandler. Derfor bruger vi begreber som 'at være en torsk', 'torskedumt' og 'klaptorsk'. Men torsk smager godt, siger Anders og slikker sig om munden.

Han bliver hurtigt alvorlig igen: - Vi skal have fredet mange flere havområder.

- Fredet? spørger Victoria.

- Hvis et område er fredet eller beskyttet, er der mange ting, mennesker ikke må gøre; for eksempel at fiske sten op, siger Anders.

Han vil have mindst 10 procent af alle verdens havområder lagt ud som vild natur. Andre 30 procent skal være delvist beskyttet. Der er brug urørt hav, hvor naturen får ro og plads til at være sig selv. Et hav-politi skal sørge for, at reglerne bliver overholdt, mener Anders.

- I beskyttede områder må fiskerne ikke drøne hen over havbunden med enorme bundtrawl. Især såkaldte bomtrawl er alt andet end bæredygtige. Tonstunge jernkæder hvirvler alt op, inden fiskerne får fanget de rødspætter, de er ude efter. Bomtrawlene ødelægger alt på deres vej, forklarer Anders.

Victoria undrer sig. Færre stenrev, næsten ingen ålegræs og bombastiske bomtrawl... alt det kan umuligt være i pagt med Verdensmål nr. 14.

- Du har ret. Verdensmål nr. 14 er et af de mål, Danmark og mange andre lande har svært ved at leve op til. Nordsøen, Kattegat og Østersøen har det skidt. Reelt er kun 5-10 procent af alle verdens have beskyttet. Jeg synes, det er en skandale. Politikere i lande med kyster skal tage sig sammen! raser Anders.

Victoria sidder helt stille uden at bevæge ubåden. Hun grubler over, hvordan hun kan vise politikerne, hvor slemt det står til på havbunden.

- De skal forstå det, og jeg har en idé, siger hun pludselig.

- Jeg er lutter øre! meddeler Anders.

- Det kommer til at tage tid og kræver, at vi får samlet en masse venner. Jeg tror ikke, vi kan nå det i denne bog, siger Victoria.

- Verdensmål nr. 17 handler om 'partnerskaber for handling'. Du kan forberede din idé til senere, foreslår Anders.

Victoria forklarer, at hun vil lave en aktion sammen med børn og fornuftige fiskere foran Folketinget. Hun vil lave en smuk have med blomster i alle verdens farver. Ministre og folketingsmedlemmer skal inviteres på kaffe og kage. Victoria vil holde en tale om at beskytte havbunden.

- Og så drøner vi børn gennem haven. Vi trækker et fiskenet med jernkugler efter os og ødelægger alt! fortæller Victoria.

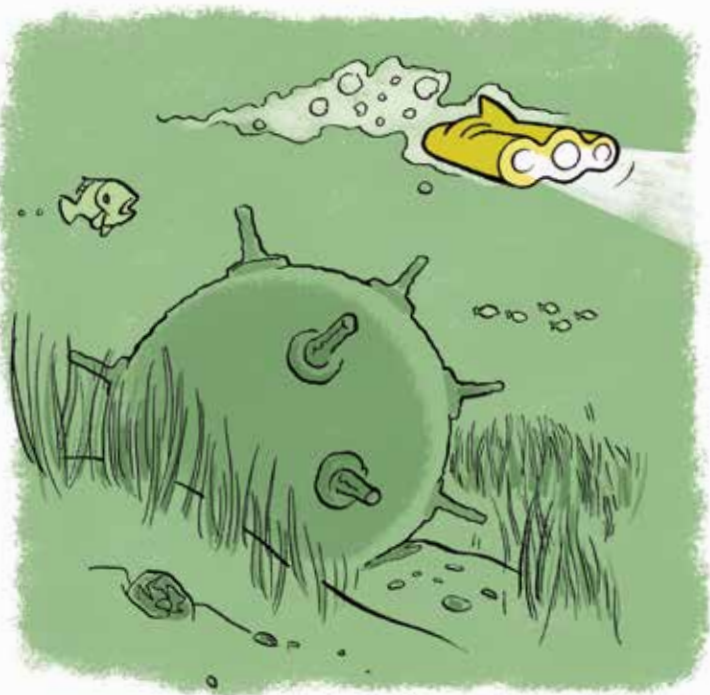
- Tror du politikerne kan forstå det? tilføjer hun stille.

- Ja, det tror jeg. Jeg glæder mig i hvert fald til at opleve Verdensmål nr. 17, smiler Anders.

- Hvis de ikke forstår det, gør vi det igen... og igen! fastslår Victoria.

Hun styrer ubåden videre og finder pludselig en kugle med stikker på. 'Kæmpepindsvinet' ligger halvt gravet ned i havbunden.

- Pas på! Det er en mine, der kan eksplodere, hvis vi kommer for tæt på, næsten råber Anders, mens

Victoria febrilsk forsøger at navigere ubåden til et sikkert sted.

Anders gætter på, at minen stammer fra 2. verdenskrig, der skabte død, gru og rædsel overalt på kloden fra 1939 til 1945.

- Mennesker sætter sit præg på naturen fra den højeste tinde til det dybeste vand. Det er på tide, at vi begynder at arbejde sammen med naturen – og giver den fred til blot at være natur, siger Anders stille.

Ubåden er tilbage ved Akvariet. Anders lover Victoria en snarlig tur på Øresund mellem Danmark og Sverige.

- Øresund har været skånet for trawlfiskeri siden 1932. Tidligere kaldte man farvandet for Pløresund, men nu bugner Øresund med fisk og liv, fordi vi rensner vores spildevand fra byerne. Jeg bliver så glad, når naturen liver op igen, smiler Anders.

Han pakker ubåden sammen og vinker farvel til Victoria. Hun sætter sig på en sten og kigger ud over havet... ligesom en lille havfrue.

- Når man tænker på solen, skinner den, lyder en velkendt stemme.

- Ditte! Hvor har du været hele dagen, spørger Victoria.

- Jeg har arrangeret din næste oplevelse. Du skal på fisketur med min gode ven Verner. Kig derude på havet... han henter dig i en fiskekutter om lidt. I skal fange bæredygtige rødspætter, fastslår Ditte.

Victoria ser en lille kutter nærmer sig, og hun glæder sig allerede.

Ditte fortæller, at det er ekstremt vigtigt, at fiskerne ikke fanger flere fisk, end de enkelte bestande kan bære. Mennesket lander 100 millioner tons fisk om året, og for en milliard mennesker er fisk den vigtigste kilde til livsvigtige proteiner.

- Når I mennesker fisker, skal I sørge for, at der også er fisk til jeres børn og børnebørn. De fleste af verdens hajer er væk, og det er bare ét eksempel på, at fiskearter er truet af udryddelse, sukker Ditte... og forsvinder med et slag med halen.

Kutteren lægger til land, og Victoria hilser på Verner og hans besætning. Hurtigt er de langt ude på søen.

På fisketur med Verner

Fiskekutteren Ane Sofie sætter kurs mod en sandbanke i Nordsøen. Havet mellem Tyskland, Holland, Storbritannien, Norge og Danmark er vigtigt for mange fiskere, der hvert år lander to millioner tons fisk. Cirka 50 af de 230 arter, der lever i Nordsøen, bliver fanget for at blive spist af mennesker og husdyr.

- Fisk indeholder mange proteiner, så de er sunde, fortæller Verner.

Ane Sofie bliver overhalet af en kæmpe trawler, der skal fange tobis, sperling og brisling. De kaldes industrifisk og bliver til fiskeolie og fiskemel. Meget af det bruges til kattermad.

Verner kan fornemme på årstid, vind og vejr, hvor det lønner sig at trække trawl for at fange rødspætter. Efter næsten 40 år som fisker ved man sådan noget.

- Fugle bevæger sig efter temperaturer, og det gør fisk også, fortæller Verner.

- Desværre påvirker klimaforandringerne også havet. Nordsøen er blevet over 1 grad varmere i løbet af mine år som fisker, siger Verner, mens hans tre kolleger gør trawlet klar.

Trawlet er et fiskenet med store huller i. Maskestørrelsen gør, at små fisk slipper for at blive halet om bord. Dermed har de en chance for at vokse sig større og formere sig, så den samlede bestand af rødspætter holdes ved lige.

- Det er bedre at sortere de små fisk fra nede på havbunden end oppe på skibet. De små fisk har vi alligevel ikke lyst til at spise, siger Verner fra Ane Sofies styrehus.

Trawlet ryger i vandet og trækkes efter kutteren.
Efter lidt tid kan fangsten hives om bord, og
Victoria kan beundre de sprællevende fisk.
De fleste er fladfisk med røde
pletter. Rødspætter!

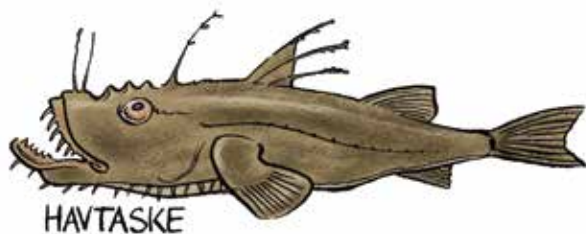

Uden at være ekspert
kan Victoria se, at der også
er andre arter i nettet. Verner
peger nogle af dem ud: Rødtunge, havtaske, torsk
og mørksej.

Victoria kan huske nogle af dem fra fars plakater,
men det er alligevel sjovere at se levende fisk.
Verner og hans kolleger smider nogle småfisk, der
ikke overholder mindstemålet, retur til havet.

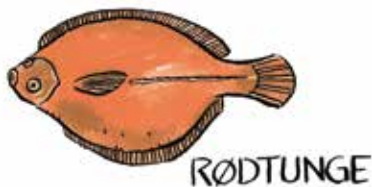
Nogle af dem overlever – andre bliver til føde for
andre fisk og krabber.

De fangede fisk bliver sorteret og lagt i kasser
med is. Når kutteren er i land, bliver kasserne kørt

over på et auktionshus. Herfra bliver de solgt og transporteret ud til kunder over hele landet.

- Husk at kigge efter MSC-mærket, når du køber fisk, smiler Verner.

- Nemlig, for så er fiskene bæredygtige, istemmer Victoria.

En tredjedel af verdens bestande af fisk bliver udsat for mere fiskeri, end de kan tåle, så det er vigtigt at fiske mere ansvarligt.

I Europa har EU besluttet, at fiskere kun må fange en vis mængde fisk. Disse kvoter skal sikre, at der også er fisk til fremtidens fiskespisere.

Verner fanger rødspætter og andre arter indenfor den kvote, han har. Derudover lever hans fiskeri op til de krav, MSC-mærket stiller om arter i trivsel og minimal påvirkning af havet.

Nogle miljøorganisationer mener, at MCS-mærket stiller for slappe krav. Tilhængere af mærket derimod peger på, at kravene løbende bliver skrapere, så fiskeriet bliver mere og mere bæredygtigt.

- Vi fisker bæredygtigt, men der er mange trusler mod vores branche. Hvert år får vi for eksempel 1-5 tons plastic i vores net. Det er træls, fastslår Verner.

- Wauw! Hvad gør I ved alt det plastic? spørger Victoria.

- Vi tager det med ind på land, og så bliver det genanvendt, siger Verner og styrer sin kutter den sidste sømil hjem til havnen, hvor fiskene skal losses.

Lige før havnen overhaler de en lille kutter med blot én fisker ombord. Han fisker miljøvenligt tæt på kysten og kan sætte et særligt mærke på sine fisk: NaturSkånsom.

Mens Verner og hans kolleger knokler med deres kasser, siger Victoria pænt farvel og tak. Hun drysser rundt i havnen, indtil hun hører en stemme nede fra vandet:

- Juhuuuu! råber Ditte og peger på et mærkeligt skib. Det er Victorias næste transportmiddel.

Helgoland - ude midt i det hele

Victoria kan se en rød ø rejse sig af havet. Helgoland, hedder øen. Victoria har fået et lift med et servicefartøj på tværs af Nordsøen.

Undervejs har hun allerede set vindmølleparker i solopgang og olieplatforme i sorte skygger fra mørke skyer.

Kaptajn Fipskæg fortæller, at han har et kort ærinde på Helgoland, og at Victoria kan gå en tur imens. Øen er så lille, at hun kan nå rundt, inden de skal videre.

Fra toppen af øen er der en mageløs udsigt, og på den yderste pynt letter og lander hvide fugle, som Victoria først tror er måger. På et skilt læser hun, at det er suler. Ungerne øver flyvning og er klar til at forlade deres reder, der er klinet ind alle vegne på skrænter og gesimser. Nogle af rederne ligger lige for fødderne af Victoria.

Rederne er bygget af tang, mos, og hvad sulerne ellers har kunne finde: Fiskegarn og plastic. Victoria rynker bryn og ryster på hovedet.

- Ja, sådan var det ikke i gamle dage, mumler en mand, der ligner en, der har sejlet på alle verdens have.

Sølken forklarer, at plastic kan ligge i havet i årtier uden at blive nedbrudt. Tabte fiskeredskeer kan ligge på havbunden i flere hundrede år.

- Det gode ved plastic er, at det holder længe. Det dårlige ved plastic er, at det holder længe. Vi slipper aldrig af med det igen, siger sømanden og vandr videre med krum ryg og stok.

Victoria slår 'suler' op på sine mobiltelefon. Hun ser, at der findes forskellige slags – herunder en blåfodet sule. Den lever i Stillehavet, og dens parringsdans går ud på at vise sine blå fødder frem for en mulig mage. En lille film viser den rapfodede dans, og Victoria bliver i helt godt humør igen.

- Det gad jeg godt se i virkeligheden, siger Victoria så højt, at hun håber, Ditte kan høre hende.

Tilbage i havnen venter Victoria på kaptajn Fipskæg. En glasflaske vugger op og ned i vandkanten. Victoria samler den op.

En flaskepost!

Snart slut med sort røg

Victoria trækker en seddel ud af flasken. 'Tag til London og find IMO. Kærlig hilsen Ditte', står der. Er det en besked til hende? Hvad er IMO? Victoria bliver rundt på gulvet af forundring.

Svimmel bliver hun af den søgang, skibet møder frem mod England. Med udsigt til meterhøje bølger tænker Victoria bekymret på havguden Ægir.

- Husk at spise godt, så slipper du for at blive søsyg, siger Fipskæg og tilføjer et 'måske'.

Victoria spiser – og efter nogle gyngende timer kan hun gå i land og tage toget til London. Her finder Victoria den bygning, hun skal besøge. Udenfor blafrer alverdens flag i vinden, og på en mur ser Victoria et logo med to skibsankre. En flok unge mennesker med bannere giver Victoria en folder, hvor der står 'Red verdens oceaner'. Hun smiler og giver en tommelfinger op.

Inde i bygningen er det tydeligt, at det handler om søfart. 'Skibe transporterer 90 procent af verdens handel', står der på en plakat, der i billeder viser

hvilke varer, det drejer sig om: Kaffe, te, korn, metaller, olie, fisk, tøj... og meget andet.

- Velkommen, lyder en velkendt stemme.

Det er fars søster, Marie. Hun arbejder på at gøre søfarten bæredygtig og har lovet at vise Victoria rundt i hovedkvarteret for IMO, der står for International Maritime Organization. IMO er FN's Søfartsorganisation, der vedtager love og regler fra alt fra sikkerhed ombord til miljø- og klimakrav. Det er altså en vigtig organisation – også i forhold til at nå FN's Verdensmål nr. 14.

- Når IMO vedtager regler, gælder de for alle skibe. For eksempel er det lykkedes at få sat en stopper for, at søfolk smider affald i vandet. Nu skal alle havne modtage affald og spildevand fra skibe, siger Marie.

Victoria har forberedt nogle spørgsmål. Tæt på Den Lille Havfrue i København har hun set sort røg suse ud af skorstenen på enorme krydstogtskibe; til stor gene for dyr, planter, mennesker... og luftens døtre. På sin skole har Victoria set et søkort, der viser, hvor der er luftforurening ude over havet.

- Det var meget tydeligt dér, hvor der sejler mange skibe, nævner Victoria.

- Ja, de største skibe sejler på tung olie, som ingen andre vil bruge. Når denne dieselolie bliver brændt af i skibsmotorerne, ryger der svovl ud af skorstenene, siger Marie.

IMO har for nylig strammet reglerne for luftforurening, så fremover bliver luften renere. Næste skridt handler om klima:

- Skibe er den mest energivenlige transportform over lange afstande. Hvis du køber et par sneakers fra Asien og får dine nye sko fragtet med skib, så svarer belastningen af klimaet blot til et køre én

kilometer i bil. Ikke desto mindre udleder søfart lige så meget CO₂ som Tyskland, så det skal vi gøre noget ved, understreger Marie.

I fremtiden skal skibe sejle på noget andet end olie, der er et fossilt brændsel. Afbrænding af olie i skibsmotorer fører til udledning af CO₂, der gør klimaet varmere.

- Det dur ikke! Vi skal finde alternativer til olie. I løbet af de næste år skal skibsrederne – altså dem, der ejer skibene – beslutte, hvad der så skal drive deres både frem, fortæller Marie.

Et hurtigt skifte er sket før. I 1912 sejlede det første store motorskib, Selandia, på dieselolie fra København via London til Bangkok i Thailand.

Det blev begyndelsen til enden for at sejle på kul, der blev skovlet ind i store ovne på dampskibe af stærkt svedende mænd. De blev kaldt fyrbødere.

- For 100 år siden skiftede alle skibe fra kul til olie i løbet af få år. Jeg håber, vi snart kan skifte fra olie til el, brint, sprit og andre grønne løsninger, siger Marie.

Hun tilføjer, at ingeniører, maskinmestre og andre teknikere er i fuld gang med at finde ud af, hvad der skal erstatte olie på hvilke typer skibe.

- Det er ikke helt let, erkender Marie.

- Men det haster! fastslår Victoria.

- Vi presser på sammen med de østater, der risikerer at blive oversvømmet af en højere vandstand i verdenshavene. Desværre er der nogle store lande,

der trækker beslutningerne i langdrag. Nogle lande vil gerne blive ved med at sælge olie – andre er bekymrende for, at fragt bliver for dyrt, siger Marie.

- Heldigvis træffes der også beslutninger andre steder end i IMO. En dag skal du tage en tur til Bruxelles og se på, hvad EU laver, tilføjer hun.

- Tak, men det bliver ikke denne gang, for om lidt skal jeg videre. Jeg skal sejle mod syd med skibet Galathea 4. Vil du med? spørger Victoria, mens de krammer farvel.

- Det kunne være hyggeligt. Selv om jeg arbejder med skibe, er jeg en landkrabbe, der bliver søsyg blot skibet vugger en lille smule, smiler Marie undskyldende.

Uden for bygningen fortsætter protesterne mod de mange trusler mod havet.

- Havet fortjener kærlighed – ikke plastic, råber nogle af demonstranterne.

- Brems klimaforandringerne! lyder det fra et andet kor.

Victoria skynder sig ned til den store flod Themsen, hvor hun skal mønstre Galathea 4.

Rundt om Afrika

Galathea 4 ligger for kaj, og havforskere fra hele verden strømmer ombord på det mælkehvide skib. Forskerne skal sejle Jorden rundt for at studere klimaforandringer og truede dyr.

- Varmere klima og fald i biodiversitet er verdens to største udfordringer, forklarer kaptajn Haddock, mens han byder Victoria ombord.

Victoria har ikke helt styr på, hvad 'biodiversitet' er, men det finder hun nok ud af, tænker hun.

Skibet stævner ud med en kompasnål, der peger mod syd. Undervejs snakker Victoria med forskerne. Det er så spændende, at hun vil overveje at blive havbiolog.

Holger er ekspert i mangrovetræer. Ligesom med ålegræsset er mangroven, der forbinder land og vand med knudrede træer og buske, ofte ryddet væk.

Mens de passerer Senegal, fortæller forskeren, at 100.000 senegalesere går mod strømmen.

De har genplantet 80 millioner mangrovetræer, for mangroven har rigtig mange nyttige egenskaber.

- Mangrovetræer beskytter kyster mod stigende vandstand og oversvømmelser. De opsuger også rigtig meget CO₂ fra luften, og mellem træernes rødder trives fisk og skaldyr. Biodiversiteten er høj, fortæller Holger.

Ud for Sydafrika viser havforsker Monica en kulmule, der er en slank rovfisk med skarpe tænder. Munden er kulsort. Kulmulen bliver fanget med garn eller trawl – og skal være pænt stor for at holde mindstemålet. Fiskerne forsøger at undgå at fange babyfisk.

- I Sydafrika bliver der fanget mange kulmuler. Stadig flere af dem bliver fanget bæredygtigt, så bestanden kan overleve. Eller som fiskerne siger:

'Ingen fisk, ingen indkomst', fortæller Monica.

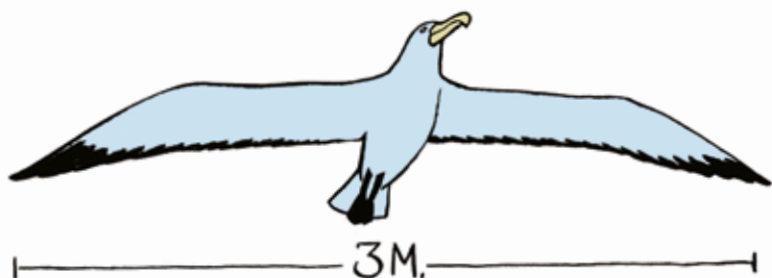
- Bæredygtigt... altså med MSC-mærke, falder Victoria ind.

- Nemlig, nikker forskeren.

- MSC-mærket er ikke perfekt, men det bliver bedre og bedre. De sydafrikanske fiskere er begyndt at skræmme havfugle væk, så de ikke drukner i fiske-nettene. Ved at sætte flag på deres net har fiskerne reduceret antallet af døde albatrosser med næsten 100 procent, siger Monica og peger på et par gigantiske fugle oppe i luften.

- Se, Victoria! Albatrosser har verdens største vingefang. Det er over tre meter, fortæller Monica, mens Galathea 4 runder Kap Det Gode Håb på Sydafrikas sydspids.

- Wauw! siger Victoria imponeret.

Fiskere i stedet for pirater

Ved Afrikas Horn får Victoria øje på en lille fiskerbåd, der vugger på bølgerne. To mænd trækker i et net med fisk.

- Det er jo Mahamoud og Faaruuq! Dem kender jeg, fra da jeg susede Jorden rundt på otte timer for at lære om Verdensmål nr. 8, jubler Victoria og vinker til fiskerne.

Tidligere levede Mahamoud og Faaruuq af at være pirater og overfalde skibe med dyrebare laster, men nu er de med i et projekt, der hedder FairFishing. Piraterne har lært at fiske og tjener penge på lovlig vis. Fisk er en vigtig fødekilde for tre milliarder mennesker... og nu også Mahamoud og Faaruuq og deres familier i Somaliland.

- Hej Victoria! Kom med os i land og se, hvordan det går, råber Mahamoud, der bærer en hvid t-shirt med FairFishings slogan: 'Cool Clean and Tasty'.

Faaruuq hiver nettet op over rælingen og lægger fangsten i kasser med is, så fiskene kan holde sig kolde og friske. På hans gule t-shirt står der 'Fresh Fish on the Dish'.

Victoria kigger bønfoldende på kaptajn Haddock, der trækker på skuldrene.

- Splitte mine bramsejl! Vi kaster anker, så letmatrosen kan komme i land, griner han.

Hurtigt er Victoria i land sammen med fiskerbåden. Mahamouds fætter lægger de fleste fisk på frisk is, så de kan blive kørt til fiskeshops i landets større byer. Resten af fangsten overtager Faaruuqs kone, Barwaaqo. Mens hun slæber rundt på sin nyfødte søn, kokkerer hun den dejligste fiskeret.

Faaruuq stråler af glæde over fisk, kone og baby:

- Livet er dejligt, selv om vi lever i et af verdens fattigste lande, smiler han.

Victoria spiser sammen med familien og en flok gæster i den lille fiskerrestaurant. Alle vasker hænder med vand og sæbe, inden der bliver serveret. Tre drenge på Victorias alder ser ud til at nyde Barwaaqos sunde ret med tun, grøntsager og lime.

- Før spiste vi kamel og ged. Det tog tit fem timer at tilberede. Fisk kan vi lave på en time, så nu har jeg tid til at drive en fiskeshop og lære andre kvinder at koge, ryge, stege og marinere fisk, forklarer Barwaaqo, mens hun spiser og diskret ammer sin baby.

- Hun kan åbenbart alt på én gang, tænker Victoria med respekt.

Mahamoud fortæller, at der er oprettet hundredvis af fiskebutikker, siden Victoria sidst var på besøg.

- Vi har lært at nyde havets ressourcer. Vi har frisk fisk på disken, griner han.

- Vi bliver aldrig pirater igen, fastslår Faaruuq og løfter sin dreng op over hovedet. Babyen hviner af fryd og gylper – til begejstring for alle i fiskeshoppen – mælk udover sin far.

Over Det Indiske Ocean

Mæt og tilfreds entrer Victoria Galathea 4, efter at være blevet sejlet tilbage af sine venner. Kaptajn Haddock ringer på skibsklokken og afsted går det ud over Det Indiske Ocean.

Oplysningerne fra forskerne vælter ind over Victoria som høj sø i stormvejr. Hun har svært ved at koncentrere sig om al den viden.

- Alt for få byer renser sit spildevand.
- Microplastic fra bildæk er overalt.
- Indien er et af de lande, der fanger flest fisk, men alle de vigtigste arter bliver udnyttet fuldt ud – og lidt til.
- Se den ø! Hvis vandstanden i havene stiger for meget, forsvinder den for altid.
- Øgruppen Seychellerne vil frede 30 procent af sit havområde.
- Knap halvdelen af verdenshavene er stærkt påvirket af forurening, overfiskeri og ødelagte kyster.
- Plastic vælter ud fra de store floder i Asien.
- Hensynsløst fiskeri ødelægger koralrev i Thailand.
- Stop, stop, stop! tænker Victoria.

Hun lægger sig ned i sin kahyt og falder i dyb søvn, hvor hun drømmer om hvaler... og noget uhyggeligt.

På hvalsafari med Jonas og Valborg

- Vi skal til Australien. Jeg vil gerne vise dig et af verdens vidundere, siger Ditte.

- Great Barrier Reef er et koralrev, der er mageløst smukt. Området består af 2.900 koralrev, 900 øer og 1.500 fiskearter, så der er nok at kigge på, smiler havfruen.

Efter lidt søvnig hovedregning konstaterer Victoria, at det store rev ligger mange tusinde kilometer borte.

- Ja, men jeg ved, hvordan du kan komme derhen i en fart. Min ven Jonas driver et vandtaxaselskab. Han kan svømme dig derhen, smiler Ditte og pifter.

Pludselig dukker der en gigantisk skikkelse op fra dybet. Den er 25 meter lang og vejer fem gange så meget som en bus fyldt med passagerer.

- En hval! gisper Victoria.

- Ja, en vældig venlig hval. Hvilken valfart skal vi på? spørger hvalen Jonas og fniser.

Victoria slår ud med armene:

- Jeg kan da ikke sidde oven på en blåhval hele vejen til Australien. Hvad tænker I på? sukker Victoria.

Hvalen blinker lystigt til Ditte med sit ene kæmpe øje. Jonas er lattermild og flirter lidt med havfruen. Ditte forklarer Victoria, at hun skal sidde inde i hvalens mund.

- Jeg har børstet tænder og spist lugtfri krill til morgenmad, griner Jonas.

- Hvad er krill? vil Victoria gerne vide.

- Krill er lækre, smækre, delikate små rejer. De vejer op til to gram. De lever i seks år, medmindre jeg spiser dem først. Jeg elsker krill, smasker Jonas.

- To gram! Spiser kolossale hvaler som dig rejer på to gram? Victoria er lutter forundring.

- Krill lever i kolossale stimer. Når jeg åbner munden i en flok lækre krebsdyr, suger jeg rigtig mange krill ind. Jeg når slet ikke at smage på dem alle sammen, fniser Jonas og sender en munter vandstråle højt op i luften fra sin ryg.

Victoria bliver en smule våd, men hun er tryk ved Ditte og Jonas. Hun har altid drømt om at se koralrev, så hun kravler ind i Jonas gigantiske mund. Helt fri for lugt er de der krill nu ikke, konstaterer Victoria og rynker på næsen.

Jonas skyder en pæn fart, og Victoria kan se, at en flok delfiner følger med. De får også følgeskab af havfruen Ditte og en anden hval. Valborg, hedder hun. Victoria finder en pose kiks frem fra sin rejsetaske og gumler på sine beskøjter.

Ud af munden på Jonas kan Victoria se en masse mindre både. 'Hvalsafari', står der på nogle af dem.

- Bådene samler sig tit her, hvor der er vildt meget at spise for os hvaler. Bådene ligger i vejen og

larmer med deres motorer, men jeg svømmer nogle gange helt tæt på for at se på mennesker. De er ret sjove med alle deres kikkerter, mobiltelefoner og kameraer, forklarer Jonas.

Victoria vinker til de glade mennesker. Flere af dem er lige ved at falde ud over rælingen af bare befåelse, da de får øje på Jonas og Valborg. Da Victoria vinker igen, er der faktisk en, der falder i vandet. Plask! Det må være første gang, han ser en pige inde i en hval, tænker Victoria inde fra Jonas gab.

- Før i tiden var vi på vagt, når vi så både. Dengang jagtede mennesker hvaler for at få hvalolie og kød. I dræbte 400.000 blåhvaler og var lige ved at udrydde os med jeres harpuner. Vi er stadig ikke ret mange, siger Jonas alvorligt.

- Nu er det forbudt at skyde hvaler, men I larmer, I sejler ind i os, og I smider affald alle vegne. I skal leve sammen med naturen – ikke mod naturen, advarer Jonas og sender en stråle vand op i luften til hilsen til de mange både.

Victoria nikker:

- Vi skal kun høste ressourcer fra havet, hvis vi kan gøre det igen og igen. Kun hvis vi kan gentage, det vi gør, er det bæredygtigt, filosoferer hun.

En ubehagelig suppe

Jonas svømmer over oceanet, der vugger stille under hvalens bug. Solen står højt på himlen, og Victoria glæder sig over at sidde i skygge. Hun sveder tran.

- Vi bliver desværre nødt til at sejle en omvej, brummer Jonas.

- Hvorfor det? spørger Victoria.

- Endnu en uheldig konsekvens af menneskets aktiviteter, sukker Jonas og opfordrer Victoria til at kigge efter.

Victoria misser med øjnene og kan først ikke se, hvad Jonas mener. Så får hun øje på en plasticflaske, der skulper rundt i overfladen... og en til! I havoverfladen ligger der shampooflasker, poser i alle farver og størrelser, drikkedunke, et punkteret badedyr, indpakning til slik, madkasser, sugerør... alt muligt af plastic.

Langsomt går det op for Victoria, at de befinder sig i udkanten af en gigantisk plasticsuppe. I skolen har

hun set en film om 'plasticøer', men hun forstod ikke helt, hvor slemt det var. Nu er hun forfærdet.

Plasticsuppen strækker sig så langt, øjet rækker. Det må være end ond drøm, tænker Victoria.

- Min sidste passager var havforsker. Han fortalte, at plastic fra floder og skibe har samlet sig i gigantiske plasticsupper. Til sammen fylder de lige så meget som Afrika, fortæller Jonas.

- Afrika? Det er jo enormt, lyder det vantro fra Victoria.

Jonas fortæller, at plasticsupperne blot er den synlige top. Meget af det plastic, mennesket producerer, bruger og smider bort, synker ned mod bunden. Selv i Marianergraven er der slikpapir og plastposer.

- Marianergraven er 11 kilometer dyb. Plastic helt dernede! Så dybt synker vi hvaler aldrig, siger Jonas og opfordrer Victoria til at gå ind i hans mave.

Victoria finder sin mobiltelefon frem. Der er stadig lidt strøm på batteriet, så hun tænder for lommelygten. Inde i Jonas bug ser hun krill, småfisk... og masser af plastic. Victoria er lige ved at kaste op. Det er SÅ ulækkert.

- Jeg kan ikke undgå at få plastic i maven, når jeg spiser, bøvser Jonas, mens Victoria – ude i den friske luft igen – gisper efter vejret.

Jonas forklarer, at sol og saltvand gør plastic skrøbeligt. Plasticflasker og andre produkter går i stykker og bliver til tusindvis af små dele.

- Havforskeren fortalte, at han engang har sprættet en død skildpadde op og talt antallet af plasticstykker. Kan du gætte hvor mange, der var? spørger Jonas

- Ti?

- Nej! 2.300 stykker samlet i én skildpadde på ti centimeter. 2.300! gentager Jonas.

Victoria ser sin egen skildpadde for sig. Dens venlige øjne, dens fine hoved, dens hårde skjold og de sjove, skæve ben.

Victoria kan slet ikke forestille sig, at Mister Ocean kan have plastic i maven... og da slet ikke 2.300 stykker.

En stærk følelse af vrede og afmagt skylder op i Victoria. Hun er lige ved at græde.

- Vi må da gøre... noget. Vi skal have... styr på tingene, siger Victoria, hvis stemme knækker sammen.

Jonas fortæller, at der faktisk er nogen, der gør noget. Derfor vil han sætte Victoria af på et skib, der samler plastic.

- Se! Det ligger derovre. Nu er det tid til at sige farvel, siger Jonas.

Victoria kigger nysgerrigt på et skib, der cirkler rundt midt i plasticsuppen. Jonas svømmer så tæt på, han kan. Victoria vinker til en mand oppe på dækket.

- Alting har en ende, en hvalfisk har kun én, smiler Jonas og blinker til Victoria.

- Visselul du gæve kæmpe. Jeg vil huske dig, til jeg segner, mumler Victoria og giver sin hvalen et smækkys.

Nynnende på en mærkelig tekst kravler hun op af lejderen til skibet: 'Men du den sødeste af hvaler, så jeg må gå min vej, stille si' r jeg: Hej med dig'.

Plasticopsamling på havet

Sømanden har et fast håndtryk, mærker Victoria med det samme, hun er oppe af den stejle stige. Hun føler sig lysvågen.

- Velkommen om bord, unge dame! siger Lars Peter. Han er maskinmester og en af søens folk.

I nogle lande, bl.a. Danmark, er man dygtig til at samle brugt plastic ind, så det ikke flyder allevegne. Enten bliver plasticken brændt af og omdannet til energi, eller også bliver den smeltet om og genanvendt i nye produkter.

I andre lande kniber det gevaldigt med at få sat indsamlinger i system, og så er der affald overalt.

- Vi har lige besøgt en ø, hvor mennesker og dyr bor på de rene lossepladser. Jeg er forarget over, at nogle virksomheder tjener styrtende med penge ved at sælge sodavand, mad og meget andet i plastic til mennesker i lande uden indsamling og behandling af affaldet, siger Lars Peter.

Plastic er lavet af olie, så de fattigste øboer laver

mad over plastic-bål. Maden er lækker, men børn og voksne bliver syge af røgen.

- Hvorfor bruger de plastic? spørger Victoria.

- Plastic er gratis brændsel og måske ved de ikke, at deres bål er livsfarlige, siger Lars Peter.

Verdens forbrug af plastic stiger år for år, og rigtig meget af denne plastic bliver skyllet med floder ud i havet.

Hvert år udledes der over ti millioner tons plastic til havene. Snart er der et ton plastic i havet for hver tre tons fisk.

Plastic hober sig op og går kun langsomt i opløsning. En plasticflaske kan holde i flere hundrede år. Noget plastic bliver mørnet af sol og saltvand, men det betyder blot, at det går i mindre stykker.

- Det så jeg godt ude i plasticsuppen og inde i Jonas, sukker Victoria.

- Vi skal alle sammen bruge mindre plastic og genbruge de plasticprodukter, vi ikke kan undvære, foreslår Lars Peter.

- Som madkasser og drikkedunke? foreslår Victoria.

- Nemlig. Vi bør også kræve, at virksomheder, der lever af at fremstille eller bruge plastic, tager ansvar. De skal sørge for, at deres plastic ikke gør skade, siger Lars Peter og tilføjer, at det gør de næppe frivilligt.

Derfor skal verdens politikere, mener Lars Peter, forbyde den værste plastic og tvinge virksomhederne til at løse problemet.

- Det har desværre lange udsigter, så fisk og dyr skal forsøge at overleve, mens der vælter enorme mængder plastic ud i deres hjem. Vi samler plastic ind fra vores båd, men det er umuligt at rydde det hele op, erkender Lars Peter og giver signal til skibets kaptajn:

Nu skal der fiskes!

Efter lidt tid kan plasticfartøjet hive et net om bord fyldt med alle mulige og umulige typer plastic. Vandet får lov til at dryppe af, inden affaldet hældes i en container.

Nettet smides ud igen, fyldes, drypper af og tømmes. Igen og igen.

Victoria glæder sig over at deltage i en god gerning, men indsatsen virker som en dråbe i havet. Plasticsuppen ser urørt ud, og langt det mest plastic ligger længere nede i vandet.

- Vi skal være mange flere indsamlere og opfinde nye metoder, hvis det skal batte. Måske skal vi koncentrere os om at rydde op på land, ved kyster og ved udmundingen af floder, funderer Lars Peter.

- Vi sorterer plastic derhjemme, men hvad bliver den egentlig brugt til? spørger Victoria.

- Genanvendelse af plastic er svært, men der dukker efterhånden mange opfindsomme virksomheder op. De laver nye flasker, kasser, poser, havemøbler, emballage til fødevarer, fleecetrøjer og meget andet af den plastic, der bliver samlet ind fra familier og virksomheder, fortæller Lars Peter.

Plasticskibet er fyldt op og sætter kurs mod land, hvor den indsamlede plastic som et forsøg skal laves om til ny olie.

- Havnen ligger i Australien tæt ved et fantastisk koralrev. Det skal du se, smiler Lars Peter.

Giftige søanemoner og klovnfisk

Sammen med Ditte svømmer Victoria hen over et rev med sin snorkel. De ser fisk i alle tænkelige farver. Blå, gul, lyserød, grøn, sort, lilla, rød, orange... små fisk og pænt store fisk.

En skildpadde driver forbi, og Victoria tænker på Mister Ocean og på den opsprættede skildpadde med 2.300 plasticstykker.

De fleste koraller lever tæt på havoverfladen, for de skal have sollys for at trives. Og trives det gør mange andre arter også.

På Great Barrier Reef, der er verdens største koralrev, har forskere talt 1.625 arter.

Koralrev fylder 0,1 procent af havet, men 25 procent af havets dyr lever ved koralrev.

Koraller ligner en blanding af sten og planter, men de består af tusindvis af små polypdyr, der sidder tæt sammen. Polypdyrene vokser opad til de dør og efterlader sig flotte kalkskeletter.

Victoria kender ikke fiskene på revet, men hun ved, at hun vil lære mere. Hun ved også, at hun skal have sine klassekammerater med på Akvariet, så de kan se et koralrev.

Én lille fisk kan hun imidlertid genkende, og den vimser rundt inde i en søanemone.

Fisken har klare farver i orange, sort og hvid:

En klovnfisk!

Inden Victoria plumpede i vandet for at snorkle, fik hun fortalt, at søanemoner har giftige nælder.

De smukke undervandsblomster lammer fisk... og spiser dem. Klovnfisk er de eneste, der kan tåle mosten.

Victoria synes, at det er sjovt at se klovnfisken svømme rundt mellem søanemonens fangarme. De to dyr passer på hinanden.

Klovnfisk kryber i ly for fjender inde i en søanemone, ligesom den kan spise rester fra søanemonens måltider. Som tak for husly og føde spiser klovnfisk utøj fra søanemonens krop – og leverer mad til sin venlige vært.

Victoria får øje på flere klovnfisk. De lever i grupper med én han og én hun og nogle unge hanner.

Parret bestemmer alt, men hvis hunnen dør, sker der noget underligt.

Førerhannen skifter køn og bliver en hun – og danner par med en ny han.

Ditte vinker til Victoria, der har svært ved at løsrive sig. Victoria er faldet i svime over alle de smukke fisk, koraller og søanemoner, men Ditte vil vise hende noget.

Antallet af fisk falder, og pludselig ser Victoria intet andet end hvide kalkstøtter så langt øjet rækker. Ditte og Victoria stikker hovederne over vandet og træder vande.

- Hvad er det? spørger Victoria deprimeret.

- Korallerne får det dårligt, når vandet bliver for varmt. De bliver blege. Hvis vandet bliver koldere igen, blomstrer de op, men hvis varmen fortsætter, dør de, forklarer Ditte.

- Så det er derfor, at vi skal bremse den globale opvarmning? konkluderer Victoria.

- Ja, det er en vigtig grund. Hvis opvarmningen tager til, er der en risiko for, at dine børn og børnebørn får svært ved at opleve et koralrev, siger Ditte.

- Uden koralrev, ingen klovnfisk. Mange arter vil forsvinde for evigt. De vil uddø, tilføjer havfruen og kniber tre salte tårer:

- Dryp, dryp, dryp.

Med ubåd mod Det Arktiske Hav

Victoria er både opmuntret og skræmt af oplevelserne med koralrevet. Farverne er fantastiske, og de mange former for liv er overvældende. Samtidig er Victoria bekymret for koralrevenes fremtid.

- Havkongerne må være sure, tænker hun.

- Enig! siger Ditte.

Efter snorkelturen plasker de rundt i vandet nogle meter fra kysten. Solens stråler gør havfruen en smule uskarp, men Victoria kan se hendes blågrønne hår bevæge sig op og ned som bølger på en varm sommerdag.

I Australien er det forår – og varmt. Victoria sveder.

- Jeg vil gerne hjem, men hvordan kommer jeg det? spørger Victoria.

- Du kan sejle med min gamle ven kaptajn Nemo. Han er på vej, siger Ditte og sprøjter vand på

Victoria, der ikke kan lade være med at smile.
Lidt utryk er hun, for hun ved ikke, hvem kaptajn Nemo er.

- Du kan være helt rolig. Kaptajn Nemo er også født i en forfatters hjerne. Mange år før det kunne lade sig gøre i virkeligheden, sejlede han rundt i en ubåd, fortæller Ditte.

- En ubåd! Skal jeg sejle hjem i en ubåd? gisper Victoria.

- Ja, historien om kaptajn Nemo ender med, at ubåden og han selv bliver begravet under et vulkanudbrud, men han lever videre i folks bevidsthed. Han har bygget en ny ubåd, og du skal med på dens jomfrurejse, fastslår Ditte.

I samme nu dukker et
lydløst skrog op af vandet.
'e-Nautilus' står der på
siden af en gulgrøn
undervandsbåd, der
har køjer næsten
på størrelse med
Rundetårn.

- Kravl om bord og find
Nemo. Vi ses senere,
smiler Ditte.

Victoria svømmer ud til ubåden, hvor hun klatrer op ad en rebstige og derefter kravler ned ad en stejl trappe. Hun er inde!

- Velkommen om bord, Victoria. Nu skal jeg vise dig din kahyt, hilser en venlig og gudesmuk stewardesse i marineblåt spadseretøj.

Victoria synes, hun har set hende før, men det kan vel ikke passe. Havfrue er hun i hvert fald ikke, for hun har to ben at gå på. Øjnene er blågrønne og dybe som havet, og sort hår pibler i viltre krøller ud under en kæk, blå hat.

- Hvornår sejler vi? vil Victoria gerne vide.

- Nu! Ubåden er dykket og har sat kurs nord. Vi sejler på strøm fra superbatterier, så vi glider lydløst gennem vandet uden forurening, fortæller stewardessen.

- Jeg hedder Amfitrite. Giv lyd, hvis du har spørgsmål, siger hun og åbner døren til Victorias værelse.

- Wauw, siger Victoria og kigger ud ad et vindue, hvor havets uendelig skønhed åbenbarer sig.

Ubåden passerer en magisk verden med klovnfisk på koraller, hyppende søheste, dykkende suler med blå fødder og elektriske ål, der er i stødet.

Victoria ser også dolkhaler, der har blå blod og hører til de dyr, der har levet længst på Jorden. Over 400 millioner år!

En flok hvaler glider forbi med rolige bevægelser, rokker farer hen over søbunden, og glubske hajer stirrer sultent på Victoria. Hun husker sig selv på, at mennesker er langt farligere for hajer, end hajer er for mennesker.

En nysgerrig hvalunge nærmer sig ubåden, og Victoria synes, den smiler til hende med sine dybe øjne. Victoria hører hvaler synge en sørgmunter sang og ser kalven svømme hen til sin mor og far. De ligner Valborg og Jonas.

- Jeg må hellere finde ham den der Nemo-fidus, siger hun højt for sig selv.

Udenfor ser det koldt ud. Ubåden sejler på havets overflade, og Victoria kan se is og sne – og en hvalros med buede stødtænder.

Gennem Nordøstpassagen

Det banker på døren. Amfitrite beder Victoria komme med.

- Du må være sulten som en tigerhaj, siger stewardessen og følger Victoria hen til kabyssen. Også her kan Victoria følge med i livet udenfor gennem panoramavinduer.

Sammen spiser de borsch, altså rødbedesuppe, til forret. Hovedretten består af paneret torsk med russisk salat og boller. Til dessert: Pandekager.

- Mod bagbord ser du verdens største land, Rusland. Til styrbord ligger ishavet og Nordpolen, fortæller Amfitrite.

Victoria har hørt om bagbord og styrbord, men hun kan aldrig huske, hvad der er højre og venstre.

- I gamle dage sad der en styreåre i højre side af skibet. Den sad til højre, fordi de fleste mennesker har flest kræfter i højre arm. Styrbord er altså til højre, siger Amfitrite.

- Det vil jeg prøve at huske, smiler Victoria.

Ubåden glider over det rolige ishav, hvor der kun er enkelte havfugle og sæler at kigge på. Mod styrbord er der hvidt, så langt øjet rækker.

- Vi sejler langsomt, fordi vi ligger i halen på en russisk isbryder. Nordøstpassagen nord om Rusland er proppet med is fra oktober til juni. Lige nu er der forholdsvis isfrit, siger Amfitrite og sukker lidt.

Amfitrite forklarer, at Nordøstpassagen mellem Europa og Asien for nylig er blevet sejlbar. Søfolk har uden held forsøgt at finde en rute i mange hundrede år. Isen har været for tyk, men nu slår klimaforandringerne igennem for fuld kraft. Isen i Polarhavet og Indlandsisen i Grønland smelter med foruroligende fart.

- Den globale opvarmning gavner dem, der vil sejle her, men jeg er meget bekymret. I mennesker er ved at ændre Jordens fundamentale kræfter, siger Amfitrite.

- I mennesker? Er du da ikke et menneske? spørger Victoria.

- Joe, på en måde. Kan du ikke kende mig? Vi har mødt hinanden før, smiler Amfitrite.

Victoria kigger på hav-stewardessen og tænker så det brager.

- Milde makrelsalat! Du er en af havets gudinder. Dronning Amfitrite – gift med Poseidon i næsten 3.000 år, husker Victoria pludselig.

- Ja, gud bedre det, griner Amfitrite og tager den sidste bid af sin pandekage.

Victoria kan mærke, at ubåden sætter farten op. Isbryderen sejler ind mod land, mens søfolkene på dækket vinker farvel.

- Do svidaniya, råber Amfitrite på russisk.

- Det gik da hurtigt med at passere Nordøst-passagen, konstaterer Victoria.

- Ja, i børnebøger må man godt snyde. I virkeligheden tager det ti dage, siger Amfitrite.

- Og nu må vi vist hellere få dig hjem i god behold, tilføjer stewardessen.

Rødspætter med tangkaviar

Oplevelserne med livet i havet bobler i hovedet på Victoria, der spiser aftensmad med sin familie.

De får panerede rødspætter med tangkaviar, persillekartofler og gulerodssalat med kerner.

- Uhm! Rødspætter er min favorit, siger lillebror Malte, der har lært at skille det hvide fiskekød fra benene, selv om det kræver lidt tålmodighed.

- Rødspætterne er naturligvis bæredygtige og med MSC-mærke, oplyser mor.

- Havde du en fin oplevelse med onkel Anders, Victoria? spørger far uvidende om, at hun faktisk har været Jorden rundt med fiskekutter, servicefartøj, forskerskib, hval og ubåd.

Mor og far stod på stranden, da Victoria svømmede i land.

Hvis de var ankommet få øjeblikke før, havde de set Victoria klatre ud af en hypermoderne ubåd og vinke pænt farvel til Amfitrite... og blive fulgt

det sidste stykke af havfruen Ditte. De havde nok undret sig, tænker Victoria.

- Ja, jeg fik lov til at styre Anders ubåd. Skal vi gå en tur på stranden? spørger Victoria, der dårligt kan huske alt det, hun har oplevet.

- Vi skal passe bedre på havet. Havguderne er sure på os mennesker, så vi skal tage Verdensmål nr. 14 mere alvorligt, tilføjer Victoria, inden familien kan nå at svare på hendes invitation om en aftentur.

Mor og far smiler til det med havguderne. Far fortæller, at han i morgen skal til indvielse af en kæmpestor havmøllepark ved en ø langt ude i Nordsøen.

- Dronningen skal trykke på knappen og sætte den klimavenlige elproduktion i gang. Vindmøllerne står på fundamenter, der er lavet, så de tiltrækker ekstra mange fisk. Fundamenterne minder om stenrev, hvor fiskeyngel kan gemme sig for rovfisk og voksne sig større, fortæller far.

Han er ingeniør og stolt af at lave havmølleparker.

Onkel Anders kommer også til indvielsen med en af sine ubåde, kan Victoria berette.

- Ja, det er rigtigt. Vi får en minister til at styre ubåden, så alle kan se de mange fisk, der allerede flokkes om 'stenrevet', siger far.

- Hvad hedder ministeren? spørger mor.

- Hun hedder Mette Randrup. Det bliver spændende at høre, hvad hun siger i sin tale, siger far.

Victoria er lige ved fortælle, at Mette Randrup har været gift med havguden Ægir i 1.000 år, men det tror familien nok alligevel ikke på.

- Hun vil sige, at vi alle skal træde i karakter og redde havene. Sammen skal vi gøre en indsats for Verdensmålene, så naturen ikke går i fisk, nøjes Victoria med at sige.

Igen kigger mor og far forundret på Victoria.

Afsked med Den Lille Havfrue

Klokken er mange, så det bliver en kort strandtur. Solen maler himlen lyserød, men mod øst trækker det op til torden. Kontrasten mellem lys og mørke skaber en speciel stemning.

- Hvad i alverden er det? Et marsvin? udbryder far og peger ud på havet.

- Nej, det er da den lille havfrue, der siger tak for i dag, smiler Victoria og vinker.

- Jeg troede, at hun var død for længst, siger mor.

- Havfruen er genopstået for at redde oceanerne fra at dø. Hun hedder Afrodite, men hendes venner kalder hende Ditte, fortæller Victoria.

- Det lyder godt, at hun vil hjælpe os, for vi har brug for alle gode kræfter for at bremse opvarmningen og stoppe udryddelsen af dyr, siger far.

Efter gåturen børster Victoria tænder. Hun kan høre regnen tromme på deres tag. Vandet løber via tagrender og nedløbsrør ned i deres faskine.

Victoria spytter mundvand og tandpasta ud i håndvasken, hvor det møder dejligt rent postevand fra undergrunden.

I en cirkel, der ligner en minitornado, drejer vandet ned i afløbet og via en masse rør når det hen til renseanlægget... og havet.

- Vi skal passe på vores vand. Både på land, i luften og i oceanerne, gurgler Victoria med munden fuld af hvidt skum.

Hun tænker på Ditte, der blev genfødt i et skumbad ved Den Store Sten. Hun tænker også på havets konger og dronninger, der så gerne vil overbevise menneskene om, at de skal leve med naturen og ikke imod.

- Jeg håber, vi når at redde havene, inden havguderne straffer os, siger Victoria og peger på spejlet over håndvasken.

- DU skal også gøre en indsats, fastslår hun.

I et splitsekund synes Victoria, at hun kan se Dittes blågrønne hår i spejlet.

Vi bakker op om FN's verdensmål og støtter udgivelsen af Victoria & Verdensmålene

AAGE OG JOHANNE
LOUIS-HANSENS FOND

Maskinmestrenes
Forening

Management and Technology

Danske Rederier

Ringsted Forsyning

DANMARKS AKVARIUM
NATIONAL AQUARIUM DENMARK

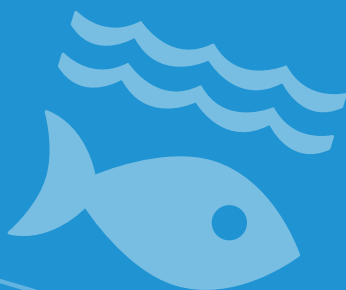
Nordea
INVEST

KLSPurePrint®

plastic change

14 LIVET
I HAVET

Sådan sikrer vi livet i havet

Verdens 193 regeringer har i FN vedtaget 17 mål, der frem mod 2030 skal gøre Jorden til et godt sted at være for alle. 'Victoria & Verdensmålene' er en serie om de 17 mål.

I 'Den Lille Havfrue Vender Tilbage' skal Victoria redde livet i havet. Havkongerne er rasende på menneskene, men Victoria får hjælp af havfruen Ditte, hvalen Jonas og maskinmesteren Lars Peter til at forsøge at håndtere opvarmning, forsurening, overfiskeri, (plastic)forurening og andre trusler mod livet i fjorde, farvande og oceaner.

Victoria & Verdensmålene

*'Victoria & Verdensmålene' er for børn på 9-12 år...
og deres lærere, forældre
og bedsteforældre.*

*Bøgerne er velegnede til
højtælæsning og diskussion.*

